

Column Sociaal Totaal: Toeslag of tegenslag?

22 december 2009 | Andre Moerman | Inkomen

Ruim vijf miljoen huishoudens ontvangen één of meer toeslagen van de Belastingdienst / Toeslagen. Deze toeslagen zijn gebaseerd op de in 2006 ingevoerde Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir). Sociaal raadslieden zien allerlei ‘toeslagproblemen’ langskomen. Tijd voor een kritisch rapport van de Landelijke Organisatie Sociaal Raadslieden (LOSR / MOgroep W&MD): “Toeslag of tegenslag?” 23 aanbevelingen illustreren dat het systeem van de toeslagen tegenvalt en dat er veel verbeteringen nodig zijn. Een selectie.

Teveel terugvorderingen

In tegenstelling tot de vroegere huursubsidie gaan de toeslagen uit van een door de burger zelf geschat actueel gezins- en inkomenssituatie. Op basis daarvan, worden toeslagen bij wijze van voorschot uitbetaald. Na het kalenderjaar vindt aan de hand van het daadwerkelijk genoten inkomen een definitieve toekenning plaats, met eventueel een terugvordering of nabetaling tot gevolg. En daar gaat veel mis. Neem de huurtoeslag.

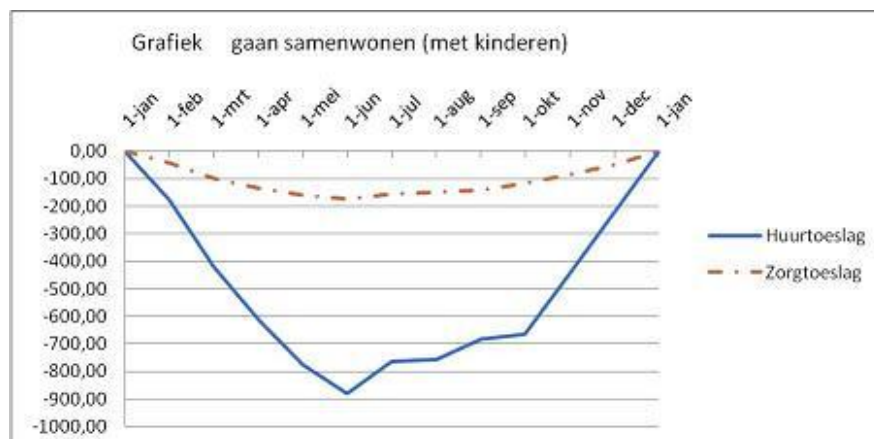
Over 2007 hebben 1,1 miljoen huishoudens huurtoeslag ontvangen, 40% kreeg een terugvordering of nabetaling van € 100 of meer, in 120.000 huishoudens ontstond een schuld van € 1000 of meer, naar schatting € 281 miljoen wordt teruggevorderd en € 89 miljoen nabetaald.

Het kabinet had de Kamer nog zo verzekerd de burger te zullen helpen met deze ingewikkelde invuloefeningen. Zelfs vlak voor de invoering beloofde de staatssecretaris van Financiën in de Eerste Kamer dat 70% van de aanvragen voor huurtoeslag door de Belastingdienst / Toeslagen vooraf ingevuld zou worden. Van dit alles is vier jaar na dato nog weinig tot niets terecht gekomen.

Geen maximale toeslag bij minimuminkomen

Niet alleen een onjuiste schatting van het inkomen leidt tot hoge terugvorderingen. Bij burgers die recht hebben op een minimumuitkering (WWB, TW) treedt een merkwaardig verschijnsel op wanneer de huishoudsamenstelling wijzigt. Een kind krijgen, gaan samenwonen, of uit elkaar gaan betekent bijna standaard: terugvordering. Een alleenstaande ouder gaat in juni samenwonen met een andere alleenstaande; beiden ontvangen een bijstandsuitkering; de schade aan misgelopen huur- en zorgtoeslag bedraagt gegarandeerd tegen de € 1057. Op jaarbasis een maand minder inkomen!

We pleiten in ons rapport voor een garantie van een maximale toeslag bij een minimumuitkering.

Slechts oog voor massaproces

Het kabinet streeft naar vereenvoudiging van de toeslagsystematiek, door zoveel mogelijk vaste uniforme regels, zo min mogelijk uitzonderingen, en afschaffing van de hardheidsclausule voor huurtoeslag. Nee, vooral geen wetgeving op maat die de individuele burger recht doet: maar wetgeving voor een massaproces.

Toeslagen zijn toch niet voor niets ontwikkeld? Ze vormen een wezenlijk inkomensbestanddeel voor mensen die dit hard nodig hebben. Daar is per definitie maatwerk bij nodig. In plaats van afschaffing van de hardheidsclausule dient deze juist uitgebreid te worden naar de andere toeslagen.

Zorgen om de zorgtoeslag

Als we het dan toch over massaproces hebben, doe dan iets met de zorgtoeslag voor nu al ruim 5 miljoen huishoudens. Dat aantal zal de komende jaren alleen maar toenemen. Er is bij de totstandkoming van de Zorgverzekeringswet vanwege de beoogde marktwerking bewust gekozen voor een hoge basispremie en een lagere inkomensafhankelijke premie.

Een hoge basispremie vanwege de marktwerking? Is het echt waar dat de consument gevoeliger is voor een premieverschil tussen € 90 en € 100, dan tussen € 20 en € 30? Gaat men in de eerste situatie wel de overstap maken van de ene naar een andere zorgverzekeraar en in de tweede situatie niet? Ik vind dit zeer twijfelachtig.

Afschaffing van de zorgtoeslag: dat zou pas een vereenvoudiging zijn.?

De Landelijke Organisatie Sociaal Raadsliden komt met 23 aanbevelingen om de (uitvoering van) toeslagen te verbeteren. De overheid is nu aan zet!

André Moerman

Voorzitter signaleringscommissie Landelijke Organisatie Sociaal Raadsliden

Manager sociaal raadsliden Rijnstad Arnhem

Het rapport “Toeslag of tegenslag?” is te downloaden op www.sociaalraadsliden.nl